

JAKT PÅ MILJONTALS MINOR

KAMBODJA Trots att det råder fred i Kambodja skördar landets minor fortfarande många offer varje år. Minröjning – långsam men noggrann – ger emellertid hopp till befolkningen i de farligaste områdena.

En av CMAC:s minröjare blickar ut över fälten i Banteay Meanchey-provinsen i Kambodja.

Khiey Chamrouens familj har fått klara sig på existensminimum sedan han trampade på en landmina 1987.

Prak Sokhon förklarar hur arbetet med minröjningen fortgår på landsbygden.

TEXT: JOHAN AUGUSTIN • BILD: JONAS GRATZER

Den nytillverkade vita Nissan-jeepen, som är en donation från Japan, kör fram på den dammiga vägen och sanden lägger sig som en dimma över framrutan. Här i Banteay Meanchey-provinsen, i nordvästra Kambodja, utför hjälporganisationen CMAC (Cambodian Mine Action Centre) minröjning i den överbevuxna bambudjungeln som täcker området sedan inbördeskriget tog slut 1992.

Jeepen passerar skyltar med texten "Cleared by CMAC" – rensad av CMAC – och Prak Sokhon, planeringschef på organisationen, berättar att en zon är röjd och 30 nya ska röjas. För en vecka sedan färdades en traktor med ett släp fullsatt med bybor, när hjulet på fordonet körde över en anti-tankmina, som var gömd i den gropiga grusvägen några kilometer härifrån. Prak Sokhon visar upp bilder på sin dator hur platsen såg ut efter explosionen, med förvridna kroppar och en stor krater i vägen.

– Åtta personer dog på platsen, berättar han.

Medarbetare i organisationen CMAC visar vilka områden som har röjts och vilka som är kvar.

– Vi hade fyra till sex miljoner minor i landet under kriget, nu har vi förstört en miljon av dem. Människor förstör dem frivilligt, eller ofrivilligt – som händelsen förra veckan bevisade.

Enligt Prak Sokhon är träminorna som fanns under inbördeskriget redan

förstörda, medan de som är tillverkade i metall varar i 20-30 år. De allra värsta är dock plastminorna:

– De ligger ju kvar i hundra år!

Tidskrävande arbete

Arbetet med att röja minor är väldigt tidskrävande. Området har vuxit igen med tät vegetation som röjs med hjälp av en trimmer som klipper ner bambu och annan växlighet på marken som redan har blivit genomsökt. Minröjare iförda hjälm med ansiktsskydd och splittersäkra västar söker efter minor fyra meter i taget, där de sedan sätter ut stolpar med bokstaven C, vilket betyder "cleared land", rensad mark.

Banteay Ti Muey-byn ligger på en 22 900 kvadratmeter stor jordbruksmark där 348 familjer, med ungefär 1 800 personer, väntar på att få tillbaka sin mark när minröjningen beräknas vara klar i slutet av februari. CMAC startade röjningen den första februari och hittade redan under den första veckan 72 explosiva föremål i marken. Framför allt är det ris, potatis och rotfrukten cassava som odlas i området ►

Jag lever ett hårt liv med ett amputerat ben.

► och medan bambuskogen huggs ner sparas de stora träden som skydd mot den starka solen.

Intill den minröjda marken, under ett stort solsvalkande träd, sitter Noun Noeun. 62-åringen blev av med benet 1997 efter att ha trampat på en personmina när han var ute och högg bambu i skogen. Sedan nio år tillbaka har han dessutom tagit hand om sina två barn och deras barn, eftersom hans fru miste livet 2003 sedan även hon trampat på en personmina. Noun Noeun visar upp stumpen av det som en gång var ett friskt ben, och berättar att han fick ett plastben med en träfot av en hjälporganisation.

– Jag lever ett hårt liv med ett amputerat ben, men jag är en lycklig människa nu. Det är tryggt att bo här nu, och min son kommer att ta över marken efter mig tillsammans med sin familj, säger han.

CMAC som tar emot donationer av FN satsar förutom minröjning även på att rehabilitera de som skadats av minor i Banteay Meanchey-provinsen och i andra provinser. Det har satts upp sammanlagt elva centra i landet som rehabiliterar bybor genom att dela ut benproteser och genom att utbilda lokalbefolkningen i ett mer effektivt jordbruk. De ger även skolmaterial till barnen och motiverar dem att gå i skolan.

Trampade på landmina

Ett levande bevis på att arbetet med rehabiliteringen fungerar finns i den avlägsna byn Chakrey i Battambang- ►

Khiey Chamrouen har fru och fem barn att försörja med pengarna han tjänar på att fiska i en närliggande sjö.

En minröjare letar efter minor, som ger utslag på detektorn han bär med sig.

Många olika slags explosiva föremål ligger begravda i den kambodjanska marken.

Noun Noeun blev av med benet 1997 efter att ha trampat på en personmina.

FAKTA

- Mellan 1999 och 2011 dog 4 036 personer i Kambodja på grund av minor och andra sprängmedel.
- Kina, Ryssland och USA är de tre största tillverkländerna av minor.
- Det finns uppskattningsvis 80 miljoner minor utplacerade i 70 länder.
- Varje timme sker en ny minolycka och varje år skadas eller dör 10 000 människor minor världen runt; 3 000 av dessa är barn.
- Att tillverka en mina kostar tre dollar, att förstöra en kostar mellan 300-1 000 dollar. Sedan juli 2010 har sex minfält i Kambodja röjts genom FN:s kampanj Røj en mina.
- CMAC startade 1992 och har idag cirka 2 000 anställda varav 1 800 är minrøjare.

Källor: FN och CMAC

Minrøjningen är ett tidskrävande och svettigt arbete i den stekande solen.

Minor av plast är de värsta eftersom de kan ligga kvar i 100 år.

CMAC går grundligt igenom dagens fältarbete.

Överallt syns skyltarna med en dödskele som signalerar "minor".

Minröjare spränger ett parti explosiva föremål som samlats ihop.

”Regeringen gör ingenting för oss fattiga, för oss som lider av olika handikapp”

Khiey Chamrouen

► provinsen, i den nordvästra delen av landet. Här lever befolkningen i bambuhyddor utan rinnande vatten och elektricitet. Provinsen ligger nära den thailändska gränsen och det var här Khiey Chamrouen trampade på en landmina 1987 när han slogs mot de röda khmererna. Khiey Chamrouen berättar att det inte fanns någon organisation som hjälpte honom, utan att han fick sin aluminiumkrycka först när han besökte sjukhuset i huvudstaden i Phnom Pehn. Med pengarna som han får genom att sälja fisk på marknaden tjänar han på gränsen till vad som är tillräckligt för att försörja sig själv, sin fru och deras fem barn, men sedan FN och CMAC tog sig an familjen ser livet betydligt ljusare ut.

– Jag har fått ett plastben på rehabiliteringscentrat i Battambang som jag ska prova ut, säger Khiey Chamrouen och visar upp den högra benstumpen som snart ska få ett nytt ben.

Arbetet med familjen går även ut

på att sätta barnen i skolan, och hittills har FN och CMAC hjälpt 100 familjer i området.

– Jag är glad att mina barn får lära sig saker som att läsa och skriva, fortsätter Khiey Chamrouen, som även har fått ett lån av OEC (Operations Enfants du Cambodge) som är en icke-statlig organisation som samarbetar med CMAC och FN.

Lånet är på 100 dollar som betalas tillbaka utan ränta och innebär att familjen kan köpa kycklingar som de kan föda upp – som sedan förökar sig, och som familjen kan sälja vidare.

– Regeringen gör ingenting för oss fattiga, för oss som lider av olika handikapp, säger Khiey Chamrouen.

– Jag är glad att jag fått låna dessa pengar och att jag har fått träning i ett effektivare jordbruk.

På frågan om han tänker flytta eller stanna kvar här i framtiden blir svaret:

– Vi har ingenstans att ta vägen, detta är ju vår mark! ●